

دریچه

آموزه‌های ناپایداری آزادی پلاسکو
«تخلیه جمعیت»، وجه تاریک فراموش شده مدیریت بحران
حامد گوهری‌پور

● اندک زمانی از مصیبت به‌جامانده از فاجعه پلاسکو می‌گذرد و بی‌تردید داغ آن تا مدت‌ها در آذهان شهر و شهروندان باقی خواهد ماند. بغض ناشی از این حادثه تاوام با هراس از رویدادهای مشابه در آینده، تحلیل‌ها، گزارش‌ها و هشدارهای متعددی را در این چند روز به همراه داشته است. این نگرانی را می‌توان از پیگیری‌های مردم در شبکه‌های اجتماعی تا اظهارنظرهای کارشناسان و مسئولان در رسانه‌ها و همین‌طور جلسات رسمی و غیررسمی شاهد بود. در این میان، آنچه به نظر می‌رسد به ویرترین توجه همگان تبدیل شده و کانون اخبار را شکل داده، وجه عیان و پیدای موضوع است. در واقع، عواملی که به عمیق‌شدن فاجعه کمک کرده‌اند، بیش از عللی که می‌توانست این سوگ عظیم را درنکاتر کند، مورد توجه قرار گرفته‌اند. برای نمونه، اکنون همه می‌دانند که ضعف تجهیزات آتش‌نشانی باید به‌سرعت مرتفع شود و لازم است شهرداری تهران ضمن بازنگری در اولویت‌های هزینه‌ای خود، ضمن پرهیز از اختصاص بودجه به آپرپروژه‌های تبلیغاتی نظیر لیل طبقاتی صدر که توقیف‌نداشتن در آن از ابتدا نیز روشن نبود، جان و مال شهروندان را در صدر توجه خود قرار دهد؛ همچنین شهرداری و مجموعه مدیریت شهری نباید صرفاً به تذکر و هشدار در مواجهه با کاست‌ها و تخلفات بسنده کند؛ بلکه ضروری است به‌عنوان نهادی «عمومی» به وظیفه «تسهیلگری»، زمینه‌سازی و ظرفیت‌سازی خود پیش‌ازپیش جامه عمل پوشانده و با ارائه راهکارهای عملیاتی سعی در کمک به مالکان و کسبه و ساماندهی محیط‌های تجاری و غیرتجاری داشته باشد؛ همین‌طور دولت نیز پی برده است که باید اراده و پشتوانه نوسازی بافت‌ها و فعالیت‌های شهری بحران‌زا را تقویت کند. حتی شهروندان نیز اینکه دریافت‌اند که لازم است به نقش کلیدی خود در تعیین و انتخاب سیاست‌گذاران شهری و همین‌طور عکس‌العمل مناسب و سنجیده‌تر در انحطاط وقوع بحران بیشتر از قبل بیندیشند؛ اما وای این آموزه‌های آشکار، مرور چندباره وقایع روزهای اخیر، همین‌طور بررسی اسناد توسعه شهری و مدیریت بحران، هراسی را در نگارنده ایجاد کرده و ظن آن می‌رود که در پس اتفاقات تلخ روی‌داده در صحنه محت‌بار خیابان جمهوری، اصلی‌ترین هدف و جنبه مدیریت بحران در شهرها- یعنی مردم- فراموش شود. تصور کنید این حادثه شوم به جای صبحگاه آرام و خلوت پنجشنبه، در غروب پرچنب‌وجوش یکی از شب‌های نزدیک سال نو رخ می‌داد. در شرایطی که چندین هزار نفر از کسبه و کارگران در ۱۷ طبقه مشغول به کار بوده و صد‌ها نفر در حال خرید شب عید در طبقات تجاری آن به سر می‌برند؛ خیابان‌های جمهوری، فردوسی و منوچهری نیز مملو از جمعیت پیاده و سواره است. در این شرایط پیش از آنکه خاموش‌کردن آتش و نگرانی از کفایت تجهیزات آتش‌نشانی یا حتی احتمال فروریختن ساختمان مطرح شود، مسئله تخلیه کسبه‌ای که بعید است به‌سادگی دست از محل کسب و روزی خود بکشند، خریدارانی که حیران در یافتن راه‌های فرار هستند و همچنین مردمی که در خیابان‌ها و مغازه‌های اطراف نمی‌دانند بمانند و نگاه کنند یا بروند و فضا را خالی کنند، موضوعیت پیدا می‌کند. تصویر چنان هولناک به نظر می‌رسد که بی‌درنگ این سؤال در ذهن ایجاد می‌شود: آیا طرحی ازپیش‌تهیه‌شده برای تخلیه عمودی (از داخل ساختمان‌ها) و تخلیه افقی جمعیت (از سطح شهر و خیابان‌های اطراف) در مقیاس چند ده هزار نفر وجود دارد؟ پاسخ راستین به این پرسش بسیار نگران‌کننده است. هیچ طرح مصوب و آزمایش‌شده‌ای برای تخلیه جمعیت شهر (یا حتی نواحی و محلات شهری) تهران وجود ندارد. شهری که بخش عظیمی از آن را بافت‌های فرسوده با معابری نفوذناپذیر و بناهایی ناپایدار تشکیل می‌دهد و نواحی نوسازتر آن نیز به دلیل وجود ساختمان‌های بلندمرتبه عموماً جمعیتی بیش از ظرفیت تحمل شبکه راه‌های مجاور را در خود جای داده است؛ در موضوع حیاتی «تخلیه جمعیت» بلامتکلیف است. درحالی‌که دهه‌هاست بسیاری از کشورها و کلان‌شهرهای جهان برای روز مبادای مواجهه با حوادث طبیعی مانند سیل، توفان، زلزله و همین‌طور بحران‌های انسان‌ساز مانند آتش‌سوزی و حتی حملات تروریستی دارای طرح تخلیه جمعیت بوده و به تناوب از طریق مانورهای گوناگون آن را آزموده‌اند، کلان‌شهر پرتراکم و افسارگسیخته تهران از چنین طرحی حتی در حد یک سند مصوب روی کاغذ نیز بی‌بهره است.

نگاهی به وضعیت ساختمان‌های اداری،

تجاری و حتی مسکونی تهران و بسیاری از

کلان‌شهرها نشان می‌دهد در بسیاری از آنها

دست‌کم استانداردهای فیزیکی (نظیر پله‌های

اضطرابی) و برنامه‌ای (مانند نقشه‌های فرار،

سلسله‌مراتب خروج و...) وجود ندارد. موضوع

در سطح افقی و در میان محلات و پهنه‌های

شهری نگران‌کننده‌تر است.

اما در صفحه ۱۹

شرق؛ روز گذشته و در هفتمین روز از حادثه تلخ فروریختن ساختمان پلاسکو، پیکر هشت آتش‌نشان از زیر آوار بیرون آورده شد و پزشکی قانونی نیز هویت شش‌جان‌باخته این حادثه را اعلام کرد. براساس اطلاعیه سازمان پزشکی‌قانونی، احراز هویت شش فوتی حادثه پلاسکو به اتمام رسید و این افراد به شرح زیر اعلام هویت شده‌اند: هویت آتش‌نشانان شهید: بهنام میرزاخانی، علی امینی و فریدون علی‌تبار. هویت سه شهروند فوت‌شده: حیدر پهلوانی، جواد حسینیقلی‌زاده و محمود محسنی.

در ساعات ابتدایی روز گذشته، جلال ملکی، سخنگوی سازمان آتش‌نشانی، از حرارت بسیار بالای آوار خبر داده و گفت: «متأسفانه باید بگوییم که حرارت طبقات پایینی بسیار زیاد است، به‌حدی که ما یکی از ستون‌های ساختمان را دیروز ساعت ۵:۳۰ عصر از زیر آوار بیرون کشیده‌ایم. ولی همان‌کون هم این ستون حرارت دارد، این نشان می‌دهد که حرارت حاصل از آتش‌سوزی همه‌چیز را در طبقات پایین از بین برده است. بامداد روز چهارشنبه در بررسی مجدد نقشه‌ها در ضلع شرقی ساختمان پلاسکو، تونلی حفر شد و آتش‌نشانان با حضور مقام قضائی وارد اتاقک برق شدند. در اتاقک هیچ جسدی وجود نداشت و راه ورودی اتاقک هم بر اثر ریزش آوار کاملاً مسدود شده بود». به گفته ملکی، تا روز گذشته ۸۵ درصد آوارها از محل حادثه خارج شده و ۱۵ درصد باقی‌مانده هم در روزهای آینده کاملاً تخلیه خواهد شد.

حسن عباسی، سخنگوی سازمان اورژانس، نیز درباره آخرین تعداد مصدومان حادثه ساختمان پلاسکو گفت: ۲۰۷ نفر مصدوم از ابتدای این حادثه تا صبح چهارشنبه گزارش شده است. وی ادامه داد: از این تعداد ۴۹ نفر به بیمارستان منتقل شده‌اند. همچنین با آنکه در طول هفته از سوی مسئولان، روز پنجشنبه برای تشییع شهدای آتش‌نشان در نظر گرفته شده بود، اما مسئول ستاد تشییع پیکر شهدای آتش‌نشان اعلام کرد که مراسم تشییع این شهدا به تعویق افتاده است. مجتبی عبدالهی در گفت‌وگو با ایسنا گفت: با توجه به موافقت خانواده شهدا که درواقع درخواست داشتند این مراسم چندروزی به تعویق بیفتد تا مراسم تشییع باشکوه‌تر و با حضور پیکر همه شهدا باشد و با توجه به اینکه پیکر دو نفر دیگر امروز پیدا شد، مقرر شد مراسم تشییع پیکر این شهدا چندروزی به تعویق بیفتد و به صورت جمعی پیکر آنها را تشییع کنیم. وی ادامه داد: مراسم تشییع پیکر شهدای آتش‌نشان در مقابل دانشگاه تهران برگزار می‌شود و زمان جدید این مراسم متعاقباً اعلام می‌شود. وی افزود: آیت‌الله امامی‌کاشانی بر پیکر شهدای آتش‌نشان نماز اقامه می‌کند.

روز گذشته همچنین سردار حسین اشتری، فرمانده ناجا، گزارشی را از مراحل آواربرداری از ساختمان پلاسکو ارائه کرده و گفت: با توجه به تأکیدات و تدابیر مقام معظم رهبری، رسیدگی کامل به این حادثه و ابعاد مختلف آن به بعد از کامل‌شدن آواربرداری و مشخص‌شدن سرنجام محبوسان زیر آوار شروع شده و قطعاً تمام علل دخیل در این موضوع به شکل کارشناسی مورد بررسی قرار گرفته و اطلاع‌رسانی می‌شود. فرمانده ناجا در پاسخ به سؤال خبرنگاری درخصوص بررسی علل وقوع حادثه پلاسکو نیز گفت: اطلاعات پلیس با اطلاعاتی که در صحنه رسیدگی مطرح و رسانه‌ای شده است، مطابقت دارد.

اما معاون عمرانی فرمانداری تهران نیز بیان کرد: دستگاه‌های اجرایی شهر تهران مانند شهرداری تهران و مدیریت بحران با تمام امکانات خود در موقعیت حاضر شدند و تمام مسئولان گردهم آمدند که هرچه‌سرعت‌این شرایط را به حالت عادی برگردانند. غلامحسین آرام در گفت‌وگو با ایسنا، ضمن تسلیت به شهدای آتش‌نشان و جان‌باختگان حادثه پلاسکو بیان کرد: از ابتدای حادثه پلاسکو، تمام دستگاه‌های اجرایی شهر تهران در همان دقایق اولیه در محل حادثه حاضر شدند و هماهنگی خوبی بین تمام دستگاه‌های اجرایی بود. معاون عمرانی فرمانداری تهران ادامه داد: در مرحله اول تمام توان خود را گذاشتیم که پیکر عزیزان از دست‌رفته در این حادثه را پیدا کنیم و تا حدودی نیز موفقیت حاصل شد. آرام گفت: پیش‌بینی اولیه ما این بود که چیزی نزدیک به ۱۲ هزار تن ضایعات در اثر ریزش این حادثه جمع شده است و به‌ناچار باید این ضایعات را مدیریت می‌کردیم. تا این لحظه نیز مقدار قابل‌توجهی از این ضایعات از منطقه خارج شده و روی آنها مدیریت خوبی صورت گرفته است، چراکه ممکن بود اموال مردم در این ضایعات باشد. وی با اشاره

www.iranmarcopolo.com

تلفن هتل ۰۱۳۳۴۷۳۴۴۵۸

هتل مزرعه معین فومن

۵ ستاره

رزرو اینترنتی

جامعه

پزشکی قانونی هویت ۶ آتش‌نشان دیگر را شناسایی کرد

پلاسکو قربانیانش را پس داد

عکس: احسان نادری پور - آپرن

به اینکه گاوصندوق‌هایی که پیدا می‌شود، بلافاصله تقدیم نیروی انتظامی می‌شود، تصریح کرد: گروهی را با هماهنگی دستگاه‌های قضائی در اینجا مستقر کردیم و دادستان تهران از ابتدای حادثه در این مکان حضور دائم داشته است تا امور قضائی این حادثه به‌خوبی صورت گیرد. معاون عمرانی فرمانداری تهران با بیان اینکه تا این لحظه حدود ۷۰ درصد از ضایعات از منطقه خارج شده است، گفت: تمام تلاش ما این است که در چند روز آینده وضعیت

را به حالت اولیه برگردانیم تا کسبه فعالیت اقتصادی خود را انجام دهند.در خبری دیگر، دستیار ویژه رئیس‌جمهور در امور حقوق شهروندی نیز تأکید کرد کسانی که در حادثه پلاسکو بیمه نبوده‌اند بیمه می‌شوند. به گزارش مهر، الهام‌آزاده در حاشیه دیدار با خانواده آتش‌نشان مفقود، امیرحسین داداشی، درخصوص آخرین تصمیمات اتخاذشده دولت

درخصوص خانواده شهدای پلاسکو گفت: قرار شده کسانی که در این حادثه بیمه نبوده‌اند، بیمه شوند. بحث خواندن آتش‌نشانان به‌عنوان شهید خدمت هم مطرح شده و پیکر این موضوع نیز هستیم. وی افزود: درباره وضعیت ساختمان‌های مشابه پلاسکو نظیر بازار تهران، علاءالدین، آلومینیوم و... که متولی رسیدگی به وضعیت آنها مالکان آنها هستند و صرفاً تذکر در ساماندهی این ساختمان‌ها کفایت نمی‌کند و باید این تذکرات به صورت جدی به مالکین این ساختمان‌ها داده شود و در صورت رسیدگی نکردن، اقداماتی نظیر پلمب ساختمان انجام شود؛ اما تاکنون چنین اتفاقی نیفتاده است. دستیار ویژه رئیس‌جمهوری گفت: برخی علت حادثه را کمبود بودجه می‌دانند. ما نمی‌توانسیم ببینیم ۶۰۰ واحد صنفی فعالیت خود را کجا ادامه دهند که این امر همکاری بخش‌ها و دستگاه‌های مختلف را می‌طلبد و صرفاً کار دولت نیست. وی همچنین درباره اصلاح قوانین نیز گفت: آیین‌نامه اجرایی برای اصلاح ماده ۱۲۲ قانون مدنی در حال آماده‌سازی است که کارشناسی مورد بررسی قرار گرفته و اطلاع‌رسانی می‌شود. فرمانده ناجا در پاسخ به سؤال خبرنگاری درخصوص بررسی علل وقوع حادثه پلاسکو نیز گفت: اطلاعات پلیس با اطلاعاتی که در صحنه رسیدگی مطرح و رسانه‌ای شده است، مطابقت دارد.

شهورای شهر تهران نیز نسبت به فاجعه پلاسکو واکنش نشان داده و اظهار کرد: به طور قطع دلیل ریختن ساختمان پلاسکو رعایت‌نکردن قوانین ایمنی و تعلل شهرداری در جلوگیری از فعالیت این ساختمان بوده است. محمد سالاری در گفت‌وگو با ایلنا، درباره حادثه آتش‌سوزی و تخریب ساختمان پلاسکو با بیان اینکه این ماجرا ابعاد مختلفی دارد، گفت: یک دلیل آن مربوط می‌شود به تاریخچه نحوه ساخت‌وساز و بارگذاری شهر تهران به‌ویژه در حوزه ساختمان‌های عمومی و مراکز مهم تجاری، اداری و مسکونی، وی ادامه داد: متأسفانه شهرداری به ارائه چند اخطار اکتفا کرده بود؛ درصورتی‌که براساس ماده ۵۵ قانون، شهرداری باید از مراجع قضائی حکم به الزام رعایت استانداردهای ایمنی می‌گرفت. سالاری تصریح کرد: مسئولان شهر تهران دوست دارند انبوه اعتبارات درخور توجهی را که به‌ویژه در دهه اخیر راحت، بدون زحمت، بدون داشتن واحد تحقیق و توسعه و بدون حوزه سرمایه‌گذاری مشخص از محل عوارض ساختمانی کسب کرده‌اند، بیشتر در حوزه‌های سخت‌افزاری یا همان عمرانی که در شهر به وسیله مردم دیده شده و نمایشی است، هزینه کنند. این در

زیادی از مردم را سرگردان و بی‌کار کنیم؛ بنابراین باید راهکارهایی را اتخاذ کرد که از ظرفیت نهاده‌ها و سازمان‌ها برای ایمن‌سازی این ساختمان‌ها استفاده کرد. وی اضافه کرد: وقتی بارگذاری شهری مبتنی بر بی‌قاعدگی است و هیچ استاندارد اولیه‌ای برای آن رعایت نمی‌شود، چه انتظاری می‌توان داشت که آیا ساختمان شورا و شهرداری ایمن هستند. متأسفانه بسیاری از ساختمان‌های دولتی استانداردهای ایمنی را ندارند؛ زیرا ایمنی در جامعه ما تبدیل به یک دغدغه نشده و باید در این زمینه تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی کرد. رئیس کمیسیون معماری و شهرسازی شورای شهر با اشاره به اینکه حادثه پلاسکو نشان داد که مدیریت یکپارچه شهری ضرورتی انکارناپذیر است، گفت: برای امدادسانی در شهری مانند تهران تعامل تمام سازمان‌ها ضروری است و یک نهاد به‌تنهایی نمی‌تواند این موضوع را حل کند؛ هرچند خوشبختانه در این حادثه به صورت غیررسمی مدیریت یکپارچه شکل گرفت؛ به‌نحوی‌که دولت در کنار شهرداری قرار گرفت. وی با بیان اینکه دولت یازدهم برای نخستین‌بار لایحه مدیریت یکپارچه شهری را تدوین کرده است، اظهار کرد: این لایحه در حال بررسی در کمیسیون‌های دولت است و امیدواریم به‌زودی در دولت و مجلس به تصویب برسد. سالاری با تأکید بر اینکه ضروری است درباره ساخت‌وسازهای بی‌قاعده گذشته تصمیم جدی گرفته شود، عنوان کرد: شهرداری تهران در سال‌های گذشته به‌راحتی ده‌ها هزار میلیارد تومان کسب در آمد کرده؛ اما این درآمد را صرف اقدامات نمایشی و عمرانی مانند ساخت بزرگراه‌ها کرده که باعث ایجاد گره ترافیکی شده است. این در حالی است که اگر درصد کمی از این اعتبار در مدیریت بحران و ایمنی هزینه می‌شد، امروز شرایط متفاوتی داشتیم. این عضو شورای شهر با اشاره به اینکه بودجه شهرداری تهران برابر با بودجه عمرانی دولت در کل کشور است، تصریح کرد: در ستاد مدیریت بحران دیدیم که این نهاد تنها چند جرقه‌نیل و نردبان دارد که وقتی تعدادی از آن از کار افتاد و باعث ایجاد نگرانی شد و گفتند اگر جای دیگری دچار حریق شود، تجهیزات نداریم. وی تأکید کرد: باید مجموعه این دغدغه‌ها و مسئله ایمنی تبدیل به مطالبه عمومی برای مردم و مسئولان شود؛ زیرا به طور قطع دلیل ریختن ساختمان پلاسکو رعایت‌نکردن قوانین ایمنی و تعلل شهرداری در جلوگیری از فعالیت این ساختمان بوده است.

خبر

آموزش، اقتصاد، فرهنگ، درمان

دکتر سیدمصطفی شیرین‌زیدی

● مدت زیادی است که ذهن این‌جانب درگیر مشکلات روز جامعه است؛ اینکه تعداد زیادی از بیماری‌ها در سراسر کشور عزیزمان ایران بیداد می‌کند و آحاد جامعه درگیر مبارزه با بیماری‌های سخت و صعب‌العلاج مانند دیابت، سرطان، بیماری‌های قلبی و عروقی، چاقی و تروما هستند که این حوادث شامل آسیب‌های شغلی و حوادث ترافیکی و حتی آسیب‌های ناشی از غرق‌شدگی در زمان تفریح و سیاحت است. مرگ‌ومیر و معلولیت ناشی از این حوادث نه‌تنها جامعه را فلج کرده است، بلکه قسمت اعظم اقتصاد جامعه و عوارض روحی - روانی وابسته به آن را به خود اختصاص داده است. آیا فرهنگ ما تنزل کرده است؟! فاکتورهایی باعث رشد این بیماری‌ها شده است؟! یا به علت سیکل معیوب مشکلات اقتصادی، ناخودآگاه با رعایت‌نکردن مسائل بهداشتی به این سمت سوق داده شده‌ایم؟! فشارهای مضاعف و بیهوده به نوجوانان و جوانان برای یک رقابت ناسالم و تحصیل فقط برای تست‌زنی برتر و کسب رتبه برتر یا پذیرش در مدارس غیرانتفاعی برتر با هزینه‌هایی گزاف برای کلاس‌های خصوصی و سپس ارائه آمارهای قبولی برتر در رشته‌های برتر کنکور پزشکی و ریاضی، ما را به کدام سو هدایت می‌کنند؟! هدف من سخن‌پرانی نیست، اما فکر می‌کنم، برای داشتن یک جامعه سالم، باید از آموزش صحیح برای یک زندگی سالم و مفرح، از دوران پیش‌دبستانی شروع کنیم و این سیاست را تا پایان دوران آموزش دانشگاهی به طور مستمر و با نظارت صحیح پیگیری کنیم و وزارت آموزش و پرورش به سیاست اصلی خود که شامل استعدادیابی و پرورش آن به معنای واقعی است، دست یابد. در آن صورت می‌توانیم به یک فرهنگ متمدن برسیم. برای دستیابی به سلامت جامعه، نیاز به درمان‌های پرهزینه و گزاف و بعضاً نامیدکننده نیست، بلکه با سیاست صحیح پیشگیری از بیماری‌های فوق، می‌توانیم هزینه‌های جاری خود را به کمتر از ۲۰ درصد برسانیم که اگر از همین الان این برنامه را با مدیریت صحیح شروع کنیم، حدود ۱۰ تا ۱۵ سال آینده، نتایج آن مشخص خواهد شد.

♦ استاد جراحی دانشگاه

پزشکی شهید صدوقی یزد

اولین

سمینار و جشنواره گردشگری علم

بارویکرد توسعه تعاملات بینا فرهنگی

۳۰ بهمن و یک اسفند ماه ۹۵ / جزیره کیش

1st Middle East Educational Tourism (MEET) Conference

(with an approach to Intercultural Development)

FEBRUARY 18-19 KISH ISLAND

با حضور اساتید و متخصصان برجسته گردشگری و بازاریاب

از دانشگاه های معتبر داخل و خارج

محورهای سمینار و جشنواره

- بنیان های نظری گردشگری علمی
- گردشگری علمی، توان ها، چالش ها و چشم انداز
- تعملات بینا فرهنگی در گردشگری علمی
- گردشگری علمی و توسعه پایدار
- گردشگری علمی و دیپلماسی عمومی
- بازار باایی گردشگری علمی
- نقش دانشگاه ها و موسسات آموزشی
- و پژوهشی در گردشگری علمی

پنل معرفی پتانسیل های آموزشی دانشگاه ها و موسسات شرکت کننده جشنواره و نمایشگاه جانبی معرفی توانمندی های بین المللی دانشگاه ها

مهلت ارسال مقالات : ۲۰ بهمن ماه ۹۵

اعلام نتایج داوری : ۲۵ بهمن ماه ۹۵

WWW.EDUTOURISM.IR

تهران، خیابان مطهری، نبش میرعماد، پلاک ۱، طبقه اول

تلفن: ۸۸۵۲۸۴۴۲ فکس: ۸۸۵۲۹۳۵۹

WWW.EDUTOURISM.IR